

Jaarverslag 2025

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Natuur- en landschapskwaliteit	4
2.1 Graanakkers	5
2.2 Voedselbos	6
2.3 Bosperceel Reijnier	7
2.4 Hondenkooi	8
2.5 Uilendriehoek	9
2.6 Bermen Westakkers	10
2.7 Boomgaard	10
2.8 Kerkenpad	11
2.9 Wilgen knotten	11
2.10 Bomenhub	12
3. Areaal	13
4. Beleefbaarheid	14
5. Beleidsbeïnvloeding	14
6. Liefde voor de natuur delen	15
6.1 Natuur Dichtbij	15
6.2 Communicatie	16
6.3 Bier	17
6.4 Meel	17
7. Organisatie	18
8. Financiën	19
9. Conclusie	20

1. Inleiding

Dit jaarverslag over 2025 van Stichting Landschapsbeheer Aa-dal (SLA) heeft een nieuwe opzet. Het afgelopen jaar hebben we met onze vrijwilligers en andere geïnteresseerden gekeken naar twee vragen. Ten eerste ‘Wat willen we als stichting zijn?’, ofwel onze missie. Ten tweede ‘Waar willen we staan in 2035?’, ofwel onze visie voor 2035. Ons verslag over 2025 volgt de thema’s uit de nieuwe visie en de in 2024 vastgestelde natuurdoeltypen en bijbehorende beheermaatregelen.

Ook aan onze communicatie hebben we hard gewerkt. We willen als SLA meer bekendheid krijgen en daarmee meer deelnemers aan activiteiten, vrienden en vrijwilligers. Een nieuw logo, nieuwe huisstijl, nieuwe website en regelmatige berichten moeten hiervoor zorgen. Natuurlijk ging ons werk ‘in het veld’ gewoon door en hebben we hard gewerkt tijdens het knotten, maaien en de ochtenden in het voedselbos. We organiseerden leuke, interessante en leerzame activiteiten voor de inwoners van Berlicum en Middelrode.

We bedanken iedereen die ons in 2025 gesteund heeft: vrijwilligers, vrienden, sponsors, subsidieverleners en opdrachtgevers.

Het bestuur van SLA

2. Natuur- en landschapskwaliteit

We hebben per gebied een natuurdoeltype vastgesteld in 2024. In 2025 zijn we deels gestart met werken volgens de bijbehorende beheertaken, maar in de lopende samenwerkingsovereenkomst met de gemeente staan nog oude afspraken over het beheer. We zitten in een overgangsperiode. Ook met Brabants Landschap zijn we in overleg over een samenwerkingsovereenkomst. We stemmen onze werkzaamheden (het wilgen knotten) al wel met hen af.

We zijn op kleine schaal gestart met het monitoren van de flora. Op 16 mei (6 vrijwilligers) en 1 augustus (2 vrijwilligers) hebben we op enkele van onze percelen een ronde gemaakt met behulp van de app Obsidentify. Bijzondere soorten hebben we niet waargenomen. Wel zagen we dat de soortenrijkdom op de percelen die we al langer onderhouden (Uilendriehoek) groter is dan op de percelen die we recenter in beheer hebben genomen (Boomgaard). We denken dat dit te danken is aan het structureel afvoeren van maaisel, waardoor de bodem verschaalt en meer en andere plantensoorten zich kunnen ontwikkelen.

2.1 Graanakkers

Werkzaamheden

Knip- en scheerheg	Scheren of knippen en vlechten was dit jaar nog niet aan de orde. Ons beheer bestond uit het vrijmaken van de jonge aanplant en waar nodig (tijdens droge perioden) het bewateren ervan.
Kruiden- en faunarijke akker	We hebben de jaarlijkse reguliere grondbewerking (ploegen, inzaaien, oogsten, dorsen) op ambachtelijke wijze gedaan. Op de ene akker hebben we daarna een groenbemester gezaaid, de andere is ingezaaid met spelt van de oogst van dit jaar.
Kruiden- en faunarijke grasland	De strook aan de achterzijde van de akkerpercelen hebben we twee keer gefaseerd gemaaid. Het maaisel hebben we ter plaatse verwerkt in broeihopen en muizenruiters.
Houtwal en houtsingel	We hebben geen onderhoud gedaan. Inboet moeten we nog doen.
Wandelpad	Het wandelpad hebben we gemaaid om het begaanbaar te houden.

Ureninzet

We hebben ongeveer 90 uur gewerkt, waarvan 5 uur professioneel en 40 uur door derden.

Bijzonderheden

De opbrengst van de akkers was 180 kilo rogge, 105 kilo spelt en 63 stobalen.

Met de stobalen hebben we Peter van Gaal in natura betaald voor zijn inzet bij het akkerbeheer. De spelt hebben we grotendeels gebruikt als zaaigoed voor 2026 op één van de akkers. De rest kan in 2026 gebruikt worden bij het bierbrouwen. De rogge gebruiken we deels voor het bierbrouwen, een deel is voor voer voor de paarden van Peter van Gaal en een deel is vermalen tot roggemeel voor de verkoop.

We zijn een discussie over bemesting van de akkers gestart, mogelijk met gecomposteerd maaisel van de diverse terreinen, al dan niet aangevuld met ruige stalmest.

2.2 Voedselbos

Werkzaamheden

Hoogstamboomgaard	In het productiebos hebben we, voor zover het aantal vrijwilligers het toeliet, het gras rondom de stam van bomen en struiken weggehaald, om ze meer ruimte te geven om te groeien. In november en december hebben we de jaarlijkse snoeiwerkzaamheden aan de fruitbomen gedaan.
Houtwal en houtsingel	Begin 2025 hebben we de houtwal aan de kant van het Aa-dal uitgebreid bij het hek voor de voetgangers. Daarbij hebben we wilgentakken van het knotten gebruikt. Omdat de houtwal nog jong is, hoeft er nu nog weinig onderhoud aan plaats te vinden.
Wandelpad	Vanaf de lente tot aan het najaar hebben we de paden minimaal één keer in de twee weken gemaaid.

Ureninzet

We hebben ongeveer 600 uur gewerkt, los van de plantdagen waarop met een groter aantal vrijwilligers tegelijk is gewerkt.

Bijzonderheden

Voor 2025 hadden we drie specifieke doelen, namelijk: introductie van de klimmende laag, meer vaste planten en kruiden en de vitaliteit verbeteren. In april hebben we meerdere plantvakken voorbereid om extra kruiden aan te planten in mei. We hebben ook groenbemesters gezaaid voor meer vitaliteit en diversiteit (naast het vele gras). Omdat 2025 een heel droog jaar was, hebben we veel tijd besteed aan (aanvullend) water geven. We hadden daardoor minder tijd om aandacht te besteden aan de vitaliteit. De uitval van bomen en struiken is beperkt gebleven, maar vooral de kleinere struiken hebben het zwaar gehad. Een pluspunt van de warmte en droogte was een goede oogst.

Na de zomer hebben we twee belangrijke keuzes gemaakt over de lay-out van het voedselbos. In plaats van de rechte lanen in het productiebos maken we een slingerpad. Dit zorgt voor een meer natuurlijke looproute en voor minder maaierwerk. De lege plekken tussen de cirkels van het productiebos vullen we op. Zo benutten we de volledige capaciteit van het voedselbos en kan meer symbiose tussen de bomen en struiken ontstaan. In december hebben we hiervoor een plantdag georganiseerd.

2.3 Bosperceel Reijnier

Werkzaamheden

Droog bos met productie	We hebben vooral ingezet op het verschrallen van de bodem door maaien en afvoeren, waarbij we het gras hebben verzameld in muizenruiters en broeihopen. We hebben de populieren opgekroond, voor meer licht op de bodem. Het vrijkomende hout hebben we lokaal verwerkt op de Hondenkooi. Het dikkere hout is als stookhout afgevoerd.
Knip- en scheerheg	We hebben extra aangeplant in de meidoornhaag en de gemengde vogelbosjes. Scheren of knippen en vlechten is nog niet aan de orde.

Ureninzet

We hebben ongeveer 55 uur gewerkt, waarvan 10 uur professioneel.

2.4 Hondenkooi

Werkzaamheden

Vochtig hooiland	We hebben twee keer gemaaid, beide keren handmatig-mechanisch. Het gras hebben we verzameld op broeihopen.
Houtwal en houtsingel	We hebben de takkenrillen voor bescherming van de door ons aangeplante hagen geschoond en aangevuld met nieuwe rillen. Om de oprukkende bramen vanaf de westkant wat in te tomen hebben we ze 10 meter laten terugmaaien door een lokale loonwerker.
Knotbomen	We hebben hier niet geknot.

Ureninzet

We hebben ongeveer 200 uur gewerkt, waarvan 30 uur professioneel.

Bijzonderheden

Met het beschermen van de aangeplante hagen tegen (reeën)vraat zijn we eind 2024 begonnen. Dit geeft een goed resultaat. Na jaren van achterblijvende groei zijn de hagen in 2025 eindelijk echt gegroeid.

2.5 Uilendriehoek

Werkzaamheden

Hoogstamboomgaard	We hebben geen werkzaamheden verricht.
Kruiden- en faunarijk grasland	We hebben drie keer handmatig-mechanisch gemaaid en het gras verzameld op muizenruiters en broeihopen.
Houtwal en houtsingel	We hebben de populierenopslag teruggezet, om bosvorming tegen te gaan en de steenuil meer ruimte te geven.

Ureninzet

We hebben ongeveer 70 uur gewerkt, waarvan 7 uur professioneel.

2.6 Bermen Westakkers

Werkzaamheden

Laan fruitbomen	We hebben stamopschot verwijderd en waar nodig boomband vervangen. Vanwege extreem droog weer hebben we twee keer bewaterd met opgepompt grondwater via de volkstuintvereniging.

Ureninzet

We hebben ongeveer 20 uur gewerkt, waarvan 0 uur professioneel.

Bijzonderheden

De bomen zijn vitaal (behalve één kleine eik die verloren is gegaan), maar door droogte, soms harde wind en hardhandig maaien door de gemeente ontwikkelen ze zich duidelijk langzamer dan in de boomgaard.

2.7 Boomgaard

Werkzaamheden

Hoogstamboomgaard	We hebben stamopschot verwijderd, waar nodig boomband vervangen en één appelboom vervangen. We hebben gesnoeid en geconstateerd dat tweejaarlijks snoeien nu niet voldoende is. In 2026 snoeien we ook. We hebben twee keer handmatig gemaaid en gehooïd om het perceel begaanbaar te houden. Het gras is op een broeihoop gegaan.

Ureninzet

We hebben ongeveer 60 uur gewerkt, waarvan 7 uur professioneel. Ongeveer de helft van het werk is uitgevoerd door leden van de volkstuintvereniging.

Bijzonderheden

Dit jaar konden we voor het eerst appels oogsten in de boomgaard: twee volle plastic tassen. We hebben ze geschonken aan de leden van de volkstuintvereniging. Deze oogst kwam van twee vitale fruitbomen met volle kronen. De andere fruitbomen zijn zich nog verder aan het ontwikkelen.

2.8 Kerkenpad

Werkzaamheden

We hebben in het voorjaar gemaaid met de zeis.

Ureninzet

We hebben ongeveer 20 uur gewerkt, waarvan 0 uur professioneel.

Bijzonderheden

Het Kerkenpad is geen echt perceel, maar een cultuurhistorisch element. Het is een oude verbinding tussen Hersend en Westakkers die overgroeid is geraakt. De grondeigenaar, Brabants Landschap, wil de oude verbindingsweg herstellen. Dit hebben we geprobeerd door uitrasteren en aanplanten van meidoorn. Door reeënvraat en sterke grasgroei heeft de aanplant het moeilijk. We willen samen met Brabants Landschap een beter plan maken.

2.9 Wilgen knotten

Werkzaamheden

We hebben 29 wilgen geknot in het Aa-dal achter het voedselbos, 14 bij de meander bij Middelrode en 3 bij de meander bij Assendelft. Het vrijkomende takkenhout hebben we lokaal verwerkt in rillen. Het stamhout voeren we af als stookhout of het gaat naar Werkboerderij Buiten Gewoon. Gecertificeerde vrijwilligers doen het zaagwerk, bij voorkeur elektrisch. We hebben ook wilgen bijgeplant door enkele van de afgezaagde takken te ontdoen van schors/schil en ze in de grond te zetten.

Ureninzet

We hebben ongeveer 180 uur gewerkt, waarvan 0 uur professioneel.

2.10 Bomenhub

Werkzaamheden

Het hele jaar door hebben we aangeboden bomen en struiken uitgestoken en opgehaald en geplaat in de bomenhub. Kleine bomen en struiken zetten we eerst in containers en sommige gingen zelfs mee naar huis voor meer zorg.

Tijdens het plantseizoen hebben we bomen en struiken geleverd aan het voedselbos, aan de andere SLA-percelen, aan organisaties en particulieren die op zoek zijn naar iets specifiek en aan de volkstuinvereniging.

Om de hub netjes te houden hebben we het gras gemaaid met de zeis en op een broeihoop gedaan. De meidoornhaag hebben we onderhouden. Waar nodig hebben we bomen water gegeven en gesnoeid.

Ureninzet

We hebben ongeveer 50 uur gewerkt, waarvan 0 uur professioneel.

Bijzonderheden

We hebben geconstateerd dat je voor elke boom die je vervangt minstens twee nieuwe nodig hebt, vanwege de uitval. De boomsingel parallel aan de bomenhub is dit jaar zichtbaar verzwak door de droogte en er staan veel (kleine) Amerikaanse vogelkersen.

3. Areaal

We hebben dit jaar het beheer van twee extra percelen gedaan, vooruitlopend op nieuwe afspraken met de gemeente. In totaal gaat het om 0,5 hectare, een graanakker en een bos in wording (Bosperceel Reijnier). De verantwoordelijke voor het Kabouterbos aan de Westakkers wil graag onderdeel van SLA worden en onze bedoeling is om het bosje van 0,3 hectare te gaan beheren. Ons areaal wordt daarmee 4,8 hectare.

Samen met de gemeente werken we aan een nieuwe samenwerkingsovereenkomst. Daarin willen we afspraken maken over een beheervergoeding op basis van de natuurdoeltypen en bijbehorende werkzaamheden. We hebben ook voorgesteld drie percelen te gaan beheren die de gemeente van de provincie heeft overgenomen als compensatie voor de verbreding van de N279. We hopen de overeenkomst in de eerste helft van 2026 te ondertekenen.

4. Beleefbaarheid

We zijn bezig geweest om het informatiebord bij het voedselbos te vervangen en een nieuw informatiebord te plaatsen op de Westakkers. Op de Westakkers komt er een bank bij in dezelfde stijl als het bord. We hebben een projectplan met inhoud voor de borden en bank en een begroting (onderbouwd met offertes) gemaakt. Voor de uitvoering hebben we Rabobank en Waterschap Aa en Maas bereid gevonden elk € 2250 te sponsoren. Vanuit het fonds 'Vrienden en Donaties' willen we de bank betalen. De volgende stap is het vinden van een vormgever en daarna kan de uitvoering starten.

5. Beleidsbeïnvloeding

We hebben actief bijgedragen aan het opstellen van het gemeentelijke Programma Natuur, Landschap en Biodiversiteit. Dat programma is in december door de gemeenteraad vastgesteld. We hebben daardoor een plek in de uitvoeringsagenda gekregen: we hebben de verantwoordelijkheid voor het realiseren van kleine landschapselementen en elzensingels in het agrarisch landschap.

6. Liefde voor de natuur delen

6.1 Natuur Dichtbij

We organiseerden een aantal activiteiten, waaraan iedereen mee kon doen. In totaal deden ongeveer 100 mensen mee aan deze activiteiten en ongeveer 50 mensen volgden een rondleiding in het voedselbos.

22 mei 2025	Plantenwandeling in de week van de biodiversiteit
31 mei 2025	Proefdag voedselbos
11 jul 2025	Proefdag voedselbos
20 sep 2025	Jaarlijkse grote excursie 'geschiedenis van het landschap' samen
4 okt 2025	Bodemdierensafari
1 nov 2025	Natuurwerkdag
27 dec 2025	Eindejaarsplantenjacht
28 dec 2025	Stiltewandeling
Diverse data	Rondleidingen in het voedselbos

6.2 Communicatie

We hebben in de zomer een werkgroep communicatie opgericht en een communicatieplan gemaakt. Als eerste hebben we een nieuw logo, een nieuwe huisstijl en een nieuwe website voorbereid, om begin 2026 'live' te gaan. De tweede helft van 2025 hebben we gebruikt om te 'oefenen' met nieuwsbrief elke twee maanden, De Brug minimaal maandelijks en meerdere berichten per week op sociale media.

Stand van zaken 30 december 2025

Aantal vrienden	24
Aantal volgers Facebook	582
Aantal volgers Instagram	7
Aantal nieuwsbriefabonnees	317

6.3 Bier

We hebben twee keer bier laten brouwen, een blond bier in het voorjaar (40 dozen van 24 stuks) en een tripel in het najaar (49 dozen van 24 stuks). We hadden ook nog lentebock van 2024 over (ongeveer 10 dozen van 24 stuks). Al het bier is verkocht, er is geen voorraad meer. Een deel hebben we online verkocht, via de website en drie uitlevermomenten. Een ander deel hebben we via markten (Beregoedfestival, de kerstmarkt in Middelrode en de kerstmarkt in Den Durpsherd) verkocht. Een aantal dozen hebben we gebruikt voor onze vrijwilligers.

Soort bier	Online	Markt
Lentebock 2024	7,8 dozen	
Blond 2025	18,7 dozen	21,3 dozen
Tripel 2025	19,7 dozen	29,3 dozen

6.4 Meel

We hebben ongeveer 70 kg rogge laten vermalen tot roggemeel bij Molen De Zwaan in Vinkel. Daarvan hebben we bijna 20 kg verkocht.

7. Organisatie

Ons bestuur heeft dit jaar afscheid genomen van een bestuurslid. Onze secretaris heeft om privéredenen het bestuur verlaten. De portefeuillevverdeling in het bestuur hebben we aangepast en we zijn een zoektocht naar één of twee nieuwe bestuursleden gestart.

Op 30 december 2025 hadden we 67 vrijwilligers (leden van de appgroep). De appgroep van het voedselbos hebben we opgeheven. De overlap in leden en berichten was te groot en met één appgroep laten we zien dat we één club zijn.

We hebben dit jaar twee vrijwilligers van het jaar benoemd: Willem en Gerda Hazenberg. Alle vrijwilligers mochten daarvoor hun stem uitbrengen.

Begin 2025 zijn we gestart met een proces om samen met onze vrijwilligers onze missie en visie te bepalen. Als eerste heeft het bestuur een voorzet gedaan. Daarna hebben we een groep actieve vrijwilligers uitgenodigd om mee te denken. Over de thema's die daaruit volgden, hebben we afzonderlijke bijeenkomsten georganiseerd voor alle geïnteresseerde vrijwilligers. Voor de zomer hadden we een eerste concept klaar. Tijdens de vrijwilligersavond op 10 oktober hebben we daar nog een keer met de aanwezigen over gesproken en nu staat het verhaal op het punt om definitief gemaakt te worden.

Als laatste vermelden we nog de dames van 'koek en zopie'. Op werkdagen zorgden zij voor koffie en thee en wat lekkers en tijdens de natuurwerkdag, de vrijwilligersavond en de winterborrel (onze jaarafsluiting) voor lekkere hapjes.

8. Financiën

De financiële positie van SLA is gezond. We teren wel elk jaar wat in, omdat we meer uitgeven dan er binnenkomt. Dat is geen probleem, maar we willen voor het benutten van onverwachte kansen een substantiële reserve aanhouden. Voor deze kansen hebben we intussen ook een mooie reserve van ruim €8000 opgebouwd in het fonds Vrienden en Donaties.

Het balanstotaal is in 2025 afgenomen met €4303.

Aan de activakant is er een verschil in de liquide middelen van €864. De voorraad Westakkers bier is aan het einde van het boekjaar €1308 lager en de kortlopende vorderingen zijn €2130 lager dan eind 2024.

Aan de passivakant is er een toename van het Fonds Vrienden en Donaties. Daar hebben we in 2025 niets op afgeboekt en wel de bijdragen bijgeboekt. De post kortlopende schulden is met €2005 fors hoger vanwege een nog openstaande schuld voor de bouw van de nieuwe website. Op de Voorziening Westakkers boeken we jaarlijks €2000 af. Deze voorziening hebben we omdat gemeente Sint-Michielsgestel vier jaar geleden €20.000 heeft overgeboekt naar SLA voor het onderhoud van drie terreinen. Het project De Run hebben we in 2025 beëindigd, met de voorziening hebben we de laatste rekeningen betaald. In 2025 hebben we het project voor twee informatieborden gestart. De kosten hiervoor zijn op 2025 geboekt als een voorziening. De kosten voor dit project dekken we deels door subsidies. Het eigen vermogen van SLA afgelopen boekjaar afgenomen met €11.281. Dit komt vooral door de opname van een voorziening voor het project voor twee informatieborden in 2026, waarbij dus een substantieel deel van de kosten gesubsidieerd wordt.

9. Conclusie

Dit jaar stond in het teken van het opstellen van een nieuwe missie en een visie voor 2035. Als vervolg daarop hebben we een nieuwe huisstijl ontwikkeld en hebben we onze communicatie planmatig aangepakt. Daarin hebben we veel tijd gestoken, met een mooi resultaat. De constante aandacht voor onze activiteiten lijkt al te renderen in nieuwe vrijwilligers. Er hebben zich meer nieuwe mensen gemeld dan in andere jaren. De reguliere beheeractiviteiten hebben we dit jaar weer met succes uitgevoerd. Het voedselbos krijgt meer en meer het uiterlijk van een echt bos. Das en vos voelen zich er thuis en ook de fazant zien we steeds vaker. In de gebieden die we al langer beheren, zien we langzaam meer soortenrijkdom ontstaan. Ons beheerareaal is wat gegroeid. We zijn aan de slag gegaan op twee percelen van wijlen Wim Reijnier en we zijn in gesprek over het Kabouterbos. Samengevat was het een intensief jaar, met mooie activiteiten en resultaten.

